

Бондар О.Ю.
*викладач кафедри англійської мови
Київського університету ім. Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

РОЛЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стрімкий розвиток комп'ютерних телекомунікаційних та інформаційних систем значно вплинув на систему освіти в цілому, що призвело до появи нових педагогічних технологій, нових форм викладання, однією з яких є дистанційна освіта. Активні процеси реформування системи вищої освіти України, зокрема в галузі викладання іноземних мов, стимулюють пошук ефективних способів його розвитку і вдосконалення. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний та науково-дослідний процеси є обов'язковою вимогою для реалізації концепції модернізації вищої освіти.

За останні роки вимоги до якості мовної підготовки фахівців немовних спеціальностей зросли. На сучасному етапі економічного розвитку знання англійської мови є важливим критерієм оцінки професіоналізму молодого фахівця, якому в процесі професійної діяльності необхідно працювати з інформацією, доступною світовій спільноті, а також вміти спілкуватися із зарубіжними колегами на професійному та соціально-побутовому рівнях. Незважаючи на високі вимоги до практичного володіння іноземною мовою майбутніх фахівців, кількість обов'язкових годин, що відводяться на вивчення іноземної мови у немовному вузі, залишається мізерно малим. Природно, що викладачам іноземної мови доводиться орієнтувати навчальний процес на збільшення самостійної роботи студентів. Нові можливості в цьому напрямку надає організація дистанційного навчання іноземних мов в немовному вузі, оскільки одним з найбільш доступних засобів оптимізації самостійної роботи студентів є інтеграція Інтернет-ресурсів в навчальний процес у немовному вузі.

Технологія дистанційного навчання з'явилася наприкінці ХХ сторіччя, і у ХХІ ст. стала однією з найбільш ефективних і перспективних систем підготовки фахівців. Питання дистанційного навчання досліджують як зарубіжні

дослідники (Борджи Холмберг, Д. Кіган, Майкл Сімонсон, Чарльз Ведемайер, Майкл Мур), так і вітчизняні (А.А.Аханян, А.А.Андрєєв, С.О.Сисоєва), однак використання даної технології, враховуючи специфіку навчання іноземної мови у вузі, вимагає глибшого вивчення.

А.А.Андрєєв пропонує визначити дистанційне навчання як цілеспрямований процес інтерактивної взаємодії вчителів і учнів між собою та із засобами навчання, інваріантний (індиферентний) до їх розташування у просторі й часі, який реалізується у специфічній дидактичній системі [1, с.42].

С.О.Сисоєва пропонує свій погляд на дефініцію: „під дистанційним навчанням розуміють таке навчання на відстані, яке здійснюється за допомогою сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у реальному часі або асинхронно, а педагогічна взаємодія в системі «викладач-учень» і пересилання відповідного навчально-методичного забезпечення відбуваються за допомогою сучасних інформаційних засобів. [5, с.79].

У чому ж полягає специфіка дистанційного навчання іноземної мови у вузі? Головною його особливістю є опосередкований характер телекомунікаційного спілкування викладач - студент і пов'язані з цим обмежені можливості їх міжособистісної взаємодії, з іншого боку, саме така форма навчання дозволяє максимально активізувати самостійну роботу студентів, що в умовах вузівського навчання особливо важливо, так як майбутні спеціалісти повинні вміти самостійно організовувати свою пізнавальну діяльність. Дистанційне навчання передбачає іншу форму подачі матеріалу і взаємодії між викладачем і студентом. Безумовно, що саме в умовах вузівського навчання найбільш вірогідне свідоме ставлення студентів до процесу навчання, тяга до самоосвіти і самореалізації, достатнє володіння комп'ютером.

Існують різні моделі дистанційного навчання, включаючи повністю мережеве навчання за окремим курсом; інтегроване з очним навчанням, інтегроване з кейс-технологіями, модель розподілених класів (на основі відеоконференцій або інтерактивного телебачення). Кожна із зазначених моделей має свою специфіку, яка стосується як організації навчальних

матеріалів, так і методики проведення занять, форм взаємодії студентів один з одним, з викладачем. [3; с.1]

Метою вивчення курсу іноземної мови є формування комунікативної компетенції в усіх її складових. На нашу думку, найбільш адекватною моделлю впровадження дистанційного навчання іноземних мов на немовних факультетах може бути інтеграція очної та дистанційної форм навчання, оскільки існує цілий ряд практичних навичок, які можна отримати тільки при виконанні реальних (а не віртуальних) практичних робіт. На дистанційну форму навчання можна віднести формування граматичних, лексичних навичок, а також такі форми мовленнєвої діяльності як аудіювання, читання та письмо.

Дистанційний курс дозволяє удосконалювати вміння аудіювання на основі автентичних звукових текстів, подкастів, відеоматеріалів, а саме: як слухати співрозмовника; поповнювати свій словниковий запас лексикою сучасної іноземної мови, що відбиває певний етап розвитку культури народу, соціального і політичного устрою суспільства.

Інтеграція інформаційних ресурсів всесвітньої мережі у навчальний процес дає можливість більш ефективно навчати різними видами читання: вивчаючому, пошуковому, ознайомлювальному, безпосередньо використовуючи автентичні матеріали різного ступеня складності.

Щодо письма, розрізняють два види письмової комунікації: синхронна (Chat) і асинхронна (E-mail). Учасники синхронної комунікації обмінюються письмовими повідомленнями в режимі реального часу і користуються при цьому мовленням, характерним для усного спілкування. Асинхронна письмова комунікація дозволяє працювати над текстом більш ретельно, надаючи можливість продумати, виправити, переписати свій текст. Залучаючи учнів до спілкування за допомогою електронної пошти, можна формувати вміння писемного мовлення, коли студенти складають відповіді партнерам, беруть участь у підготовці рефератів, творів, тим самим удосконалюючи не лише лінгвістичні знання, а й розвиваючи вміння генерувати ідеї.

Для консультацій з викладачем, спілкування з однокурсниками і обговорення попередніх роздумів в малих групах співробітництва, для відправки і перевірки викладачем письмових робіт використовуються форуми, електронна пошта, чати, телеконференції в режимі off-line і т. ін.

Аудиторний час таким чином використовується для навчання говоріння (дискусії, рольові ігри проблемної спрямованості, захист проектів). [4; с.142]

Враховуючи вищезазначені особливості дистанційної освіти, можна виділити ряд характеристик, притаманних ефективному навчанню іноземних мов на відстані [2; с. 87]:

- зниження ролі «викладання» як характеристики взаємодії «студент - викладач» і підвищення ролі самостійної пізнавальної діяльності студента, адже саме самостійна діяльність з оволодіння різних видів мовленнєвої діяльності, формування необхідних навичок і вмінь є специфікою даної галузі знання;
- забезпечення достатньо гнучкого підходу в презентації мовного матеріалу в залежності від рівня підготовки академічної групи;
- співвіднесення навичок роботи на комп'ютері студентів і способів роботи з автентичною інформацією, що знаходиться на електронних носіях та інтернет-сайтах, тобто здатність і готовність здійснювати пошук інформації, її відбір, обробку, зберігання і створення нової інформації;
- створення для студента атмосфери активної пізнавальної діяльності, а не пасивного сприйняття нової інформації. Це передбачає застосування отриманих знань для вирішення різних комунікативних завдань у спільній творчій діяльності, рольових іграх;
- більш ретельне і детальне планування діяльності студента, її організації; чітка постановка завдань і цілей навчання; забезпечення необхідними навчальними матеріалами;
- навчання в індивідуальному темпі – швидкість вивчення встановлюється самим студентом залежно від його особистих обставин і потреб;
- свобода і гнучкість – студент може обрати будь-який з модулів навчання, а також самостійно планувати час, місце і тривалість занять;

- інтерактивність та високоефективний зворотний зв'язок між студентом і викладачем, зворотний зв'язок між студентом і навчальним матеріалом, а також можливість парного, групового навчання;

- мотивація – найбільш важливий елемент будь-якого курсу дистанційного навчання; для цього важливо використовувати різноманітні прийоми та засоби;

- аудіо та відео супровід.

З усього вище наведеного можна стверджувати, що дана проблема все більше досліджується та набуває швидкого розвитку в час науково-технічного прогресу та під час модернізації вищої освіти України. Поєднання традиційних методів та засобів навчання з сучасними дистанційними технологіями сприяє підвищенню успішності студентів, стимулює розвиток самостійної роботи. Таким чином, система дистанційного навчання при грамотній її організації може забезпечити оптимізацію навчального процесу та сприятиме реалізації ідей відкритої освіти.

Література

1. Андреев А.А. Дидактические основы дистанционного обучения в высших учебных заведениях: Дисс. д-ра пед. наук: 13.00.02/МГУЭСИ. – М. 1999.– 289 с.
2. Иванов Д. Р. Дистанционные технологии в преподавании делового французского языка // Иностранные языки в дистанционном обучении: М-лы Международной научно-практической конференции. Пермь, 2006. С. 86 - 89.
3. Полат Е.С. Педагогические технологии дистанционного обучения / докт. пед. наук, проф.Е.С. Полат // <http://distant.ioso.ru/seminary/09-02-06/tezped.htm>.
4. Свиридон, Р. А. Дистанционное обучение иностранным языкам через компьютерные сети Internet / Р. А. Свиридон. – М. : МГУ, 2004. – С. 141-145.
5. Сисоева С.О. Проблемы дистанційного навчання: педагогічний аспект // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал. – 2003. – Випуск 3-4. – 308 с.
6. Dayal Pyari Theory and Distance Education: At a Glance. 5th International

Conference on Distance Learning and Education IPCSIT vol.12 (2011), IACSIT Press, Singapore, 2011, p. 94-99.

7. Quality Issues in Distance Learning - AACSB International – The Association to Advance Collegiate Schools of Business, 2007, p. 3-4.